

**INVESTIGATION OF THE PROSPECTIVE
TURKISH TEACHERS' READING HABIT
ACCORDING TO SEVERAL VARIABLES**

**Türkçe Öğretmeni Adaylarının Kitap Okuma Alışkanlıklarının
Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi**

Neslihan KARAKUŞ¹ & Yasemin BAKİ²

Abstract

Reading is one of the most effective and easiest method of learning. In developed countries reading rate is higher than undeveloped countries. This case is related with economic reasons and is also related with society's culture, habits and education system. In schools, acquiring the habit of reading to students belongs to teachers, who are they must be the most effective in this role. The purpose of this study is to determine if Turkish teachers' and pre-service Turkish teachers' attitudes towards reading habit show difference depending on various variables. The data were gathered from, 1st, 2nd, 3rd, and 4th graders studying total 142 students at the Department of Turkish Education in Atatürk Education Faculty at Marmara University in 2012-2013 the spring semester of the academic year. Research was carried out by scanning model based on the descriptive research method. Approaches of teacher candidates, which are expected to have the habit of reading books, on this issue searched by using descriptive methods. The analysis of obtained data prepared using by KOAİTO, which is developed by Gömleksiz (2004a) and means "A Study on Reading Habits Attitude Scale". The scale consist of 21 positive and 9 negative, total 30 items which are compose from six factor named as "Love", "habit", "should", "will", "impact" and "benefit". Research wants to be identified which factors are effective on reading books for girl and boy teacher candidates, and also wants to detect if the grade level is also effective on subject. As a result, in both respects it was remarked that there are significant differences.

Keywords: *Turkish education, prospective Turkish teachers, reading habits, attitudes.*

Özet

Okumak en etkili ve en kolay öğrenme yöntemlerinden biridir. Gelişmiş ülkelerdeki okuma oranı az gelişmiş ülkelere oranla fazladır. Bu durumun ekonomik nedenlerle ilgisi olduğu gibi; toplumun kültürü, alışkanlıkları ve eğitim sistemiyle de ilgisi çoktur. Okullarda kitap okumayı sevdirmeye ve okuma alışkanlığı kazandırmada en etkin rol öğretmenlere aittir. Bu bağlamda, Türkçe öğretmenlerinin ve öğretmen adaylarının kitap okuma alışkanlıklarının incelenmesi ve ne tür değişkenlerden etkilendiklerinin saptanması bir gerekliliktir. Çalışmanın amacı Türkçe öğretmeni adaylarının okuma alışkanlığına yönelik tutumlarının çeşitli değişkenlere göre farklılık gösterip göstermediğini tespit etmektir. Araştırmanın örneklemini 2012-2013 eğitim-öğretim yılının bahar döneminde Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Türkçe Öğretmenliği Ana Bilim Dalı 1, 2, 3 ve 4. sınıflarda öğrenim gören 142 öğretmen adayından oluşmaktadır. Araştırma betimsel araştırma yöntemine dayalı tarama modeliyle gerçekleştirilmiştir. Kitap okuma alışkanlığı kazanmış olması beklenen öğretmen adayları gençlerin bu konudaki yaklaşımları betimsel araştırma yöntemi kullanılarak; elde edilen verilerin analizi ise Gömleksiz (2004a) tarafından geliştirilen Kitap Okuma Alışkanlığına İlişkin Bir Tutum Ölçeği (KOAİTÖ) kullanılarak hazırlanmıştır. 21'i olumlu, 9'u olumsuz toplam 30 maddeden meydana gelen ölçek; "sevgi", "alışkanlık", "gereklilik", "istek", "etki" ve "yarar" olarak adlandırılan altı faktörden oluşmaktadır. Çalışmada; kız ve erkek öğretmen adaylarının bu altı faktörden hangilerine göre kitap okudukları ve sınıf düzeylerine göre değişikliklerin olup olmadığı tespit edilmek istenmiş ve her iki açıdan da anlamlı farklılıklar olduğu sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: *Türkçe eğitimi, Türkçe öğretmeni adayları, okuma alışkanlığı, tutum.*

¹ Yrd. Doç. Dr. Yıldız Teknik Üniversitesi, e-posta: neslihanoksuz61@gmail.com

² Öğr. Gör. Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, e-posta: ysmnbaki@gmail.com

GİRİŞ

Medeniyetlerin ve kültürlerin ortak birikiminin aktarılmasında önemli bir misyon yüklenen yazılı kaynaklardaki birikimin açığa çıkması, okumaya verilen önemin artırılması gerektiğini göstermektedir. Toplumsal değişimin ve dönüşümün bir parçası olan, geçmiş ile gelecek arasında köprü kuran en temel alışkanlıklardan biri de okuma alışkanlığıdır. Günümüz toplumunun bilgiye dayalı bir toplum olma yönündeki ilerlemesi de bu konuda ümit verici bir gelişmedir. Okuma alışkanlığının kazanılması için evvela okuma eyleminin başarılı ve bilinçli bir şekilde yapılıyor olması gerekmektedir.

Okuma ile ilgili pek çok farklı kaynaktan, özünde birbirini tamamlayan farklı tanımlar ve görüşler mevcuttur. Özbay (2007)'a göre okuma: "Göz yoluyla algılanan işaret ve sembollerin beyin tarafından değerlendirilmesi ve anlamlandırılması süreci" olarak tanımlanmaktadır. Daha geniş bir ifadeyle; metni görerek seslendirme eyleminden daha fazlası olup zihinsel bir çaba gerektiren, sözcüklerin altında yatan anlamın algılanıp yorumlanarak değerlendirme sürecinden geçirilerek bireyin zihninde yeniden inşa edildiği çok düzeyli bir zihinsel anlamlandırma sürecidir (Susar Kırmızı, 2008: 108; Bamberger, Çev. Çapar, 1990: 1).

Bu tanımlardan hareketle okumanın zihinsel bir süreç olduğu ve eylemin tekrar sayısı arttıkça anlamlandırma ve bu beceriye dönük alışkanlığın da arttığı söylenebilir. Çünkü okuma eylemi sırasında ve bu alışkanlığı kazanmada kişi sadece harfleri seslendirmez, aynı zamanda harflerden oluşan kelimeleri saniyelik süreler içinde zihninde anlamlandırır ve okuduğu metni yorumlar (Kavcar vd, 1998: 41; Demirel, 2006: 50; Özbay, 2007: 4; Batur vd, 2010: 34). Böylelikle okuma sürecinin görünen boyutu olan harfleri tanımanın yanı sıra görünmeyen boyutu olan zihinde anlamlandırma süreci, beraber işlerlik kazanarak aktif ve başarılı bir okuma gerçekleştirilmiş olur.

Kitap okuma, kişinin okuduğu kitabın türüne ve konusuna göre değişmekle birlikte, kişiye çok çeşitli kazanımları olan bir eylemdir. Kitap okuma alışkanlığı insanın kendi kişiliğini ve doğrularını oluşturması, yeni ufuklara açılmasını sağlaması bakımından önemlidir (Susar Kırmızı, 2012: 2355). Okuma yalnızca öğrencilerin değil, herkesin geniş bir bilgi evrenine açılması, düşünce ve duyarlılığını geliştirmesi, toplumla sağlıklı bir iletişime geçmesi için başvurması gereken etkili bir öğrenme aracı olmasının yanında kalıcı öğrenmenin de en iyi yollarından biridir (Sever: 1997: 14; Batur vd, 2010: 35). Okuma, ayrıca dil ve kişiliği sistematik olarak geliştirmenin en etkili araçlarından biridir. Bundan dolayı kitapların bugünkü önemi eskisine nazaran daha da fazladır (Bamberger, Çev. Çapar, 1990: 2).

Yılmaz (a 2007:133)'a göre okuma alışkanlığı, okuma eyleminin kişinin istek ve gereksinimleri doğrultusunda tekrar edilmesi ve süreklilik arz etmesidir. Bu bağlamda 1 ayda 2 kitap ve daha fazlasını okuyan etkin okuyucu, 1 ayda 1 kitap okuyan orta düzey okuyucu, 2 ayda 1 kitap ve daha az okuyan ise zayıf okuyucu olarak nitelendirilmektedir. Bu alışkanlık eğitim açısından da kişilik gelişimine katkı sağlamasının yanında öğretimi kolaylaştırarak, öğrencinin anlama ve kavrama gücünü geliştirerek eğitimde verimlilik ve kaliteyi arttıran çok önemli bir role sahiptir.

Okuma Alışkanlığını Belirleyen Faktörler

İnsan, hayatının en önemli dönemi olan çocukluktan yetişkinliğe geçiş evresinde gelecek hayatını etkileyecek pek çok olayla karşılaşır. Çevre şartları, buldukları aile ortamı, model aldıkları yetişkinler, okul hayatları, arkadaş çevreleri, yaşadıkları olaylar, genel

olarak düşünüldüğünde ilk akla gelenlerdir. Çocuğun dil gelişimi ailenin ekonomik, sosyal ve kültürel durumunun bir aynasıdır. Ailede kitap, gazete okunuyorsa, kütüphane varsa, anne baba ve diğer aile bireyleri okuma yazmaya önem veriyorsa, okuduklarını birbiriyle paylaşıyorlarsa, böyle bir ailede yetişen çocuk okuma ve yazmaya daha yatkındır (Aşıcı, 2005: 24). İlkokul çağında çocuğun anne, baba, öğretmen gibi kişilere benzemeye çalışmasının yanında beğendiği, hayran olduğu ünlülere öykünmesi de önem arz etmektedir (Yavuzer, 2004: 13).

Günümüzde okuma eylemini gerçekleştirebilme çeşitli faktörler sebebiyle güçleşmektedir. İnternet ve televizyon bu faktörlerin başında gelmektedir. Bir diğer önemli faktör de hayat şartlarının kişiyi daha çok çalışmaya sevk etmesi ve kişinin kitap okumaya ayıracak zamanının kalmamasıdır. Televizyon kanallarındaki dikkat çekici yapımlar, insanların az da olsa var olan okuma alışkanlığını yok etmek üzeredir (Batur vd., 2010: 35). Kitap okumanın azalması dil yeteneğinde de azalmaya yol açmaktadır. Bu ise yalnızca teknolojinin gelişmesine bağlı değildir. Aynı derecede önemli olan bir başka faktör, çizgi romanlar ve çizgi filmler gibi çocuğu doyuran fakat hayal gücünü zayıflatarak dil deneyimini sınırlayan görsel uyarıcıların bolluğudur (Bamberger, Çev. Çapar, 1990:2). Görüldüğü gibi okuma eylemi ile dil gelişimi birbirine paralel olarak gelişim göstermektedir. Dış faktörler okuma eylemini azaltmakta, okuma eyleminin azalması da dil gelişimini köreltmektedir. Bu konuyla ilgili Bamberger'in çözüm önerisi ise şöyledir: "Eğer çocuğu çizgi kitaplar, resimli dergiler ve kitle iletişim araçlarınınca sunulan resim bolluğu kendisine hâkim olmadan önce olumlu bir dil deneyimine sistematik biçimde yönlendirmek başarılı olursak, bir insan olarak gelişmesine de yardım edeceğiz demektir" (Bamberger, Çev. Çapar, 1990: 2).

Öğretmenin Okuma Alışkanlığı Kazandırmadaki Etkisi

Çocukların kitap okuma alışkanlığı kazanmalarında %70.7'lik oranla en önemli etkiye sahip faktör öğretmenler (Tosunoğlu, 2002: 556) olmakla birlikte öğrencilerin kitapla tanışmalarını sağlayanlar %33 oranıyla sınıf öğretmenleridir (Özbay vd., 2008: 120). Tosunoğlu'nun yaptığı çalışmaya göre öğretmenden sonra %16'lık bir etkiyle anne, %8'lik bir etkiyle baba, %3'lük bir etkiyle de büyük kardeşler gelmektedir.

Sadece okul ve öğretmen destekli bir okuma alışkanlığı programı yerine okuma eylemi birçok kaynaktan destekle gelişecek çok faktörlü bir süreçtir. Önce aile içinde, sonra okulda gelişecek olan bu eylem çevre faktörü ile pekişecektir (Yılmaz b, 2007: 105). Bu nedenle okuma alışkanlığın gelişimde aile, öğretmen ve çevre faktörleri bir bütün olarak işlerlik kazanıp, öğrenciyi okumaya teşvik ettiğinde ise okuma alışkanlığı daha kolay gelişecektir (Özbay, 2006: 161). Çok boyutlu ve çok değişkenli bir süreç olmakla birlikte okuma alışkanlığı kazanmada öğretmenin etkisi ve sahip olduğu güç düşünüldüğünde, öğretmenin etkin bir şekilde işlerlik kazanması bu süreçte pozitif bir etki oluşturacaktır. Bu nedenle öğrencilere okuma alışkanlığı kazandırmada en önemli görevlerden biri de öğretmenlere düşmektedir (Yılmaz a, 2007: 135). Bunun için de öğretmenin kendisi etkin bir okuyucu olmalı ve öğrencilere okuma alışkanlığı kazandırma konusunda iyi bir model olması gereklidir. Bunun içinde öncelikle kendisinin bu alışkanlığa sahip olması gerekmektedir. Burada öğretmenin kişiliği özellikle de okuma alışkanlıkları, çocukların okuma ilgilerini ve alışkanlıklarını geliştirmede son derece önemlidir (Yılmaz a, 2007: 136; Bamberger, Çev. Çapar, 1990: 48). Öğretmenlerin, okuma alışkanlığı konusundaki olumlu tutumlarının, kişisel ve mesleki gelişimlerini olumlu yönde etkilemeleri beklenir. Böyle bir öğretmen, öğrencileri için de okumaya karşı olumlu tutum geliştirerek onların kişisel gelişimlerine katkıda bulunabilir (Konan ve Oğuz, 2013: 106-107). Öğretmenlerin okuma alışkanlıkları ve okumaya yönelik tutumları kendi mesleki kariyerlerinde olduğu

gibi öğrenme-öğretme ortamında bu konudaki eylemlerini de doğrudan etkileyen bir faktördür.

Öğretmenin bu etkisine rağmen; yapılan araştırmalar, öğrencilere okuma alışkanlığı kazandırmada büyük bir öneme sahip olan öğretmenlerin okuma oranlarının çok az olduğunu göstermektedir (Yılmaz a, 2007: 139). Bu araştırmaya göre: “Öğretmenlerin yalnızca yaklaşık %9’u etkin okuma alışkanlığına sahiptir. Hiç okumayan ve zayıf okuma alışkanlığına sahip olan öğretmenlerin oranı ise %68.5’e ulaşmaktadır.” Bu konuda yapılan bir başka araştırma da öğretmenlerin düzenli olarak kitap okuyup okumadıkları ile ilgilidir (Konan ve Oğuz, 2013). Araştırmada öğretmenlerin %59’unun düzenli olarak kitap okumadığı, %41’inin ise düzenli kitap okuduğu belirlenmiştir. Bu sonuç, öğretmenler arasında düzenli olarak kitap okuma alışkanlığının ne kadar düşük olduğunu göstermektedir. Yalman ve arkadaşlarının (2013) öğretmen adaylarının kitap okuma alışkanlıklarını inceledikleri araştırmada ise katılımcıların %57’si (126) okumayı sevmekte, %18.2’si (40) kısmen sevmekte, %11.8’i (26) ilgilerini çeken kitapları okuduklarını, %12.7’i (28) ise okumayı sevmediklerini belirtmişlerdir. Bu araştırmaya göre okumayı seven öğrenciler sevmeyenlere göre belirgin bir şekilde farklılık gösterirken, Arı ve Demir (2013)’in Amerikan kütüphaneciler birliğini belirlediği ölçütlere göre, ilköğretim bölümü öğretmen adaylarının okuma alışkanlıklarını değerlendirdikleri çalışmalarında; öğretmen adaylarının yarısından fazlasının az okuyan okuyucu kitlesine karşılık geldiğini tespit etmiştir. Çok okuyan kitlenin ise %20 den az olduğu görülmektedir. Araştırmada öğretmen adaylarının okuma alışkanlıklarının yeterli düzeyde olmadığı sonucuna varılmıştır.

Üniversite düzeyinde öğretmen adaylarının özellikle anadil eğitiminde etkin rol alan Türkçe ve sınıf öğretmeni adaylarının okumaya ilişkin alışkanlıkları, tutumları ve bu konuda kendilerini güncelleyen bilgilerle öğrenciye örnek olacak düzeyde yeterliliğe kavuşmaları öğrencilerin bu alışkanlığı kazanmalarında ve bu alışkanlığı geliştirmelerinde etkin bir role sahiptir. Öğretmen adayları ve üniversite öğrencileri üzerinde okuma alışkanlıklarına ilişkin pek çok çalışma (Akçamete, 1998; Dökmen, 1990; Sağlamtuğ, 1990; Esgin ve Karadağ, 2000; Ataklı, 2000; Saracaloğlu vd., 2003; Filiz, 2004; Saracaloğlu vd., 2006; Yenice ve Karasakaloğlu, 2006; Kurulgan ve Çekerol, 2008; Yılmaz vd., 2009; Applegate ve Applegate, 2004; Yalınkılıç, 2007; Mavi ve Çetin, 2009; Aslantürk ve Saracaloğlu, 2010; Arı ve Demir, 2013) yapılmakla birlikte Türkçe öğretmeni adaylarının okumaya yönelik tutumlarına ilişkin sınırlı sayıda çalışma bulunmaktadır (Özbay vd., 2008; Yalınkılıç, 2007). Bu araştırmalar öğretmen adaylarının okumaya ilişkin alışkanlıklarının yeterli düzeyde olmadığı ve bu konuda yapılacak araştırmalarla özellikle de Türkçe öğretmenlerinin okuma alışkanlıklarının incelenmesinin gerekliliğini açıkça ortaya koymaktadır.

Araştırmanın Problemi

Bu araştırmada, “Türkçe öğretmeni adaylarının kitap okuma alışkanlıkları; cinsiyet ve sınıf düzeyine göre manidar farklılık göstermekte midir?” sorusuna cevap aranmaktadır.

Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı, Türkçe öğretmeni adaylarının okumaya yönelik tutumlarının cinsiyet ve sınıf düzeylerine göre farklılık gösterip göstermediğini tespit ederek bu konudaki performanslarını belirlemektir.

Araştırmanın Modeli

Araştırmada betimsel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Betimsel yöntem; yaşayanların, hali hazırda var olanların açıklanarak ortaya konulmasını amaçlayan bir yöntemdir. Bu yöntemde varlığını sürdüren olgular ele alınır; olgulara ya da olaylara müdahale edilmez, akışı engellenmez ve ortama yeni bir değişken sokulmaz, olay nasıl işliyorsa öyle ele alınıp incelenir (Bogdan ve Biklen, 2003; Kaptan, 1998; Karasar, 2011; Yıldırım ve Şimşek, 2005). Bu yöntemle oluşturulan araştırma tarama modeli ile tasarlanmıştır. Tarama modelleri geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içerisinde gözlenerek betimlenir. Tarama araştırmacı, nesnenin ya da bireyin doğrudan kendisini inceleyebileceği gibi, önceden tutulmuş çeşitli kayıtlar ve alandaki kaynak kişilere başvurarak, elde edeceği dağınık verileri kendi gözlemleri ile bir sistem içinde bütünleştirerek yorumlamak durumundadır (Yıldırım ve Şimşek, 2008: 224; Bilgin, 2006: 1; Balcı, 2007: 183-184). Bu modellerle Türkçe öğretmeni adaylarının okumaya ilişkin tutumları çeşitli değişkenler açısından incelenerek değerlendirilmiştir.

Araştırmanın Örnekleme

Araştırmanın örnekleme, 2012-2013 eğitim-öğretim yılının bahar yarısında Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Türkçe Öğretmenliği bölümü 1., 2., 3. ve 4. sınıfta öğrenim gören 144 öğretmen adayından oluşturmaktadır.

Sınırlılıklar

Bu araştırma;

1. 2012-2013 eğitim-öğretim yılının bahar döneminde Marmara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe Öğretmenliği programında öğrenim gören 144 öğretmen adayı,
2. Kitap Okuma Alışkanlığına İlişkin Tutum Ölçeği (KOAİTÖ) aracılığı ile toplanan verilerle sınırlıdır.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada, Gömleksiz (2004a) tarafından geliştirilen Kitap Okuma Alışkanlığına İlişkin Tutum Ölçeği (KOAİTÖ) veri toplama aracı olarak kullanılmıştır. 21'i olumlu, 9'u olumsuz toplam 30 maddeden oluşan ölçek "sevgi", "alışkanlık", "gerekliklik", "istek", "etki" ve "yarar" olarak adlandırılan altı faktörden oluşmaktadır. Geçerlilik ve güvenilirlik çalışması yapılmış olan ölçeğin Cronbach-Alfa güvenilirlik katsayısı .88 olarak bulunurken, bu değer alt faktörler için sırasıyla 78, .73, .72, .70, .75, .79 olarak hesaplanmıştır. Bu sonuçlara göre ölçek gerek bütün olarak, gerekse alt boyutlar açısından güvenilir bir ölçektir.

Verilerin Analizi

Araştırma kapsamında kullanılan KOAİTÖ'den elde edilen verilerin analizinde aritmetik ortalama, standart sapma, bağımsız gruplar için t-testi ve tek yönlü varyans analizinden yararlanılmıştır. Türkçe öğretmeni adaylarının kitap okumaya yönelik tutumlarını ölçmek için aritmetik ortalama ve standart sapma puan aralıkları ölçütünden yararlanılmıştır. Türkçe öğretmeni adaylarının devam ettikleri bölüm değişkeni açısından KOAİTÖ'den aldıkları puan ortalamaları arasında manidar bir farklılık olup olmadığı ise tek yönlü varyans analizi ile incelenmiştir. KOAİTÖ'de yer alan boyutlara göre cinsiyet değişkeni açısından grup ortalamaları arasında anlamlı farklılıkların bulunup bulunmadığı tespit

etmek amacıyla da bağımsız gruplar için t-testi uygulanmış ve her iki analiz türünde anlamlılık düzeyi $p < .05$ olarak dikkate alınmıştır.

3. BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde, Türkçe öğretmeni adaylarının kitap okumaya ilişkin tutumları cinsiyet ve sınıf düzeyi değişkenleri açısından manidar bir farklılık gösterip göstermediğine ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

a) Cinsiyete Göre Türkçe Öğretmeni Adaylarının Kitap Okuma Alışkanlığına İlişkin Tutumları

Türkçe öğretmeni adaylarının kitap okumaya yönelik tutumlarından elde edilen ortalamaların cinsiyete göre anlamlı farklılıklar gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla t-testi kullanılmış ve elde edilen bulgular Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1: Türkçe Öğretmeni Adaylarının Kitap Okuma Alışkanlığına Yönelik Puanlarının Cinsiyete Göre t-Testi Sonuçları

Faktörler	Cinsiyet	N	\bar{X}	S	sd	T	P																																																								
Sevgi	Kadın	83	2.604	.836	142	.280	.780																																																								
	Erkek	61	2.571	.419				Alışkanlık	Kadın	83	2.846	.526	143	1.67	.097	Erkek	61	2.987	.473	Gereklilik	Kadın	83	2.792	.615	142	-2.187	.030	Erkek	61	3.000	.483	İstek	Kadın	83	4.061	.988	141	.377	.707	Erkek	61	4.000	.912	Etki	Kadın	83	4.192	.885	143	.154	.878	Erkek	61	4.217	1.068	Yarar	Kadın	83	4.423	1.192	142	1.052	.294
Alışkanlık	Kadın	83	2.846	.526	143	1.67	.097																																																								
	Erkek	61	2.987	.473				Gereklilik	Kadın	83	2.792	.615	142	-2.187	.030	Erkek	61	3.000	.483	İstek	Kadın	83	4.061	.988	141	.377	.707	Erkek	61	4.000	.912	Etki	Kadın	83	4.192	.885	143	.154	.878	Erkek	61	4.217	1.068	Yarar	Kadın	83	4.423	1.192	142	1.052	.294	Erkek	61	4.233	.887								
Gereklilik	Kadın	83	2.792	.615	142	-2.187	.030																																																								
	Erkek	61	3.000	.483				İstek	Kadın	83	4.061	.988	141	.377	.707	Erkek	61	4.000	.912	Etki	Kadın	83	4.192	.885	143	.154	.878	Erkek	61	4.217	1.068	Yarar	Kadın	83	4.423	1.192	142	1.052	.294	Erkek	61	4.233	.887																				
İstek	Kadın	83	4.061	.988	141	.377	.707																																																								
	Erkek	61	4.000	.912				Etki	Kadın	83	4.192	.885	143	.154	.878	Erkek	61	4.217	1.068	Yarar	Kadın	83	4.423	1.192	142	1.052	.294	Erkek	61	4.233	.887																																
Etki	Kadın	83	4.192	.885	143	.154	.878																																																								
	Erkek	61	4.217	1.068				Yarar	Kadın	83	4.423	1.192	142	1.052	.294	Erkek	61	4.233	.887																																												
Yarar	Kadın	83	4.423	1.192	142	1.052	.294																																																								
	Erkek	61	4.233	.887																																																											

$P < .05$

Tablo 1’deki veriler incelendiğinde sevgi faktörüne göre; kadın öğretmen adaylarının ortalaması ($\bar{X}=2.60$), erkek öğretmen adaylarının ortalamasına göre ($\bar{X}=2.57$) daha yüksektir. Bu bulguya göre, kadın ve erkek öğretmen adaylarının sevgi faktörüne göre kitap okuma alışkanlıkları, cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir ($t=.28$ $p > .05$). Bir başka ifadeyle sevgi faktörüne yönelik maddeler kadın ve erkek katılımcılar tarafından benzer şekilde algılanmaktadır.

Alışkanlık boyutunda; kadın öğretmen adaylarının ortalaması ($\bar{X}=2.84$), erkek öğretmen adaylarının ortalamasına göre ($\bar{X}=2.98$) daha düşüktür. Bu bulguya göre, kadın ve erkek

öğretmen adaylarının alışkanlık faktörüne göre kitap okuma alışkanlıkları, cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir ($t=1.67$, $p>.05$). Bir başka ifadeyle alışkanlık faktörüne yönelik maddelerin kadın ve erkek katılımcılar tarafından benzer şekilde algılanmaktadır.

Gereklilik boyutunda; kadın öğretmen adaylarının ortalaması ($\bar{X}=2.79$), erkek öğretmen adaylarının ortalamasına ($\bar{X}=3.00$) göre daha düşüktür. Bu bulguya göre, kadın ve erkek öğretmen adaylarının gereklik faktörüne göre kitap okuma alışkanlıkları, cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermektedir ($t=-2.18$, $p<.05$). Bu sonuca göre kadın ve erkek öğretmen adayları gereklik faktöründe yer alan maddeleri farklı şekilde algıladığı sonucuna varabiliriz.

İstek boyutunda; kadın öğretmen adaylarının ortalaması ($\bar{X}=4.06$), erkek öğretmen adaylarının ortalamasına ($\bar{X}=4.00$) göre daha yüksektir. Bu bulgu, kadın ve erkek öğretmen adaylarının istek faktörüne göre kitap okuma alışkanlıklarının, cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermediği anlamına gelmektedir ($t=.377$, $p>.05$). Kısaca kadın ve erkek öğretmen adayları istek faktöründe yer alan maddeleri benzer şekilde algılamaktadırlar.

Etki boyutunda ise; kadın öğretmen adaylarının ortalaması ($\bar{X}=4.19$), erkek öğretmen adaylarının ortalamasına ($\bar{X}=4.21$) göre daha düşüktür. Bu bulgu, kadın ve erkek öğretmen adaylarının etki faktörüne göre kitap okuma alışkanlıklarının, cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermediği anlamına gelmektedir ($t=.15$, $p>.05$). Bu sonuç, kadın ve erkek öğretmen adaylarının etki faktöründe yer alan maddeleri benzer şekilde algıladığını ortaya koymaktadır.

Yarar boyutunda kadın öğretmen adaylarının ortalaması ($\bar{X}=4.42$), erkek öğretmen adaylarının ortalamasına ($\bar{X}=4.23$) göre daha yüksektir. Bu bulgu, kadın ve erkek öğretmen adaylarının yarar faktörüne göre kitap okuma alışkanlıklarının, cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermediği anlamına gelmektedir ($t=1.05$, $p>.05$). Bir başka söylemlle kadın ve erkek öğretmen adaylarının yarar faktöründe yer alan maddeleri benzer şekilde algılamışlardır.

b) Türkçe Öğretmeni Adaylarının Sınıf Düzeyine Göre Kitap Okumaya İlişkin Tutumları

Öğretmen adaylarının kitap okuma alışkanlığına ilişkin tutum puanlarının ortalamaların sınıf düzeyine göre anlamlı farklılıklar gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla tek yönlü varyans analizi uygulanmış ve elde edilen bulgular Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2: Türkçe Öğretmeni Adaylarının Kitap Okuma Puanlarının Sınıf Düzeyine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Sınıf Düzeyi	N	\bar{X}	SS	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
1	38	105.63	20.486							
2	29	103.81	22.479	Gruplar Arası	62.759	3	20.920	.060	.980	YOK
3	51	105.09	16.520	Gruplar içi	47056.384	136	346.003			
4	26	104.29	14.360	Toplam	47119.143	139				

Tablo 2'deki verilere göre Türkçe öğretmen adaylarının sınıf düzeyine göre kitap okuma alışkanlığına yönelik tutumlarının puanlarının varyans analizi sonucunda sınıf düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık yoktur. Bununla birlikte sınıf düzeyine göre kitap okumaya yönelik tutumun en yüksek olduğu düzey, 2. sınıfa devam eden öğretmen adaylarının olduğu gruptur.

TARTIŞMA ve SONUÇ

Okuma, çağdaş olmanın ölçütlerinden biridir (Gömleksiz, 2004b). Gerek dil gelişimi ve gerekse kişilik gelişimi üzerinde olumlu etkileri olan okuma alışkanlığı aynı zamanda kişinin toplumsal ve bilişsel gelişimlerine de katkı sağlamaktadır. Kitaplar, yazdıkları toplum ve dönemle sıkı bir ilişki içerisinde oldukları için dilin ve kültürün gelecek nesillere aktarılmasını sağlar (Karakuş, 2012). Gençler, edebî eserlerde, istekleri, acıları, büyüklükleri, eksik yönleriyle insanları tanırlar, sorunlarını anlayarak kendilerini tanırlar (Göğüş, 1993). Bu, edebiyatın dolayısıyla da kitapların, insana kendisini tanıtan etkisi en yararlı ve eğitici yönlerinden biridir. Genel hatları ile bu şekilde özetlendiğinde bile görülmektedir ki öğrencilere kitap okuma alışkanlığı kazandırılması gereklilikten de öte bir zorunluluktur.

Aile ve çevrede başlayacak olan kitap sevgisi aşılama fikri, öğrencinin okul çağında okuma yazmayı öğrenmesi ile birlikte yerini kitap okuma sevgisine bırakabilmelidir. Kişiyeye kitap okuma alışkanlığını kazandıracak olan bu sevgidir. Bu ortamda en büyük görev de öğretmenlere düşmektedir. Öğretmenlik mesleğine başlamadan önceki eğitim döneminde kitap okumanın önemi öğretmen adaylarına kavratılmış ve kitap okuma alışkanlığı kazandırılmış olmalıdır. Öğretmenin öğrencisine hem yol göstermesi, hem de kendi davranışları ve alışkanlıkları ile örnek olması gerekmektedir. Yapılan çalışmalar ise örnek olma yönünde öğretmenlerin yeterli olmadığı yönündedir (Akçamete, 1998; Dökmen, 1990; Sağlamtunç, 1990; Esgin ve Karadağ, 2000; Ataklı, 2000; Saracaloğlu vd., 2003; Filiz, 2004; Saracaloğlu vd., 2006; Yenice ve Karasakaloğlu, 2006; Kurulgan ve Çekerol, 2008; Yılmaz vd., 2009; Applegate ve Applegate, 2004; Yalınkılıç, 2007; Mavi ve Çetin, 2009; Aslantürk ve Saracaloğlu, 2010; Arı ve Demir, 2013).

Kitap okuma alışkanlığının üniversite eğitimi sürecinde çeşitli faktörlere göre değişiklik gösterdiğini ortaya koyan çeşitli çalışmalar mevcuttur. Bu farklılıklar üniversitelerde bu

alışkanlığın gelişimi, üniversitelerin türleri ve bölümlerine göre de değişiklik göstermektedir (Arslan vd, 2009: 115). Mesleki beceri gelişiminin amaçlandığı üniversitelerde öğrenim gören öğrencilerin kitap okuma ve kütüphane kullanımları üzerine yapılan bir araştırmada; üniversite öğrencilerinin sadece %26'sının boş zamanlarında kitap okuduğu, %20'sinin süreli yayın takip ettiği, sayısal ve sözel bölüm öğrencilerinin okuma alışkanlıklarının bölüm türüne göre farklılık gösterdiğini tespit etmişlerdir. Araştırma sonuçlarına göre; katılımcıların %92'sinin yeterince kitap okumadıklarının bilincinde olduklarını, bunun sebebi olarak da derslerin oluşturduğu yoğunluktan (%46) zaman kalmadığı şeklinde görüş bildirmişlerdir (akt. Arslan vd., 2009: 115). 1998'de ODTÜ'de gerçekleştirilen benzer bir araştırmada, düzenli okuma alışkanlığına sahip öğrencilerin oranı %21.6, zaman zaman okuyanlar ise % 30'dur. Okunan kitap türüne göre yapılan değerlendirmede ise; fen-edebiyat fakültesi öğrencileri siyasal bilgiler, mimarlık ve mühendislik fakültesi öğrencileri psikoloji, iktisadi ve idari bilimler fakültesi öğrencileri ile eğitim fakültesi öğrencilerinin şiir türü kitapları tercih ettikleri görülmüştür. Cinsiyete göre okunan kitap türü incelendiğinde ise erkek öğrencilerin %60'ı siyasal, %37'si ise bilimsel içerikli kitaplar okurken, kadın öğrenciler ise %71.8'i psikoloji türü kitapları tercih etmektedir (ODTÜ, 2000'den akt. Arslan vd., 2009: 115).

Üniversite öğrencilerinin okuma alışkanlığı ile ilgili Odabaş vd. (2008) tarafından gerçekleştirilen çalışmada; öğrencilerin önemli bir bölümünün okuma kültürleri bakımından düşük bir seviyede olduğu ve bir yıl içerisinde hiç kitap okumayan öğrencilerin olduğu tespit edilmiştir. Araştırmadan elde edilen bir diğer sonuç ise; kadın öğrencilerin erkek öğrencilere oranla okuma etkinliğine daha fazla süre ayırdıklarıdır.

Arslan ve arkadaşlarının (2009) yaptığı çalışmada üniversite öğrencilerinin kitap okuma alışkanlıkları, kitap okumayı gerekli görme, kitap okumayı sevme, kitap okumaya istekli olma, kitap okumanın etkisi ve yararına ilişkin görüşleri alınmış; cinsiyete ve öğrenim görülen bölüme göre bir farklılığın olup olmadığı belirlenmeye çalışılmıştır. Varılan sonuca göre kız öğrenciler erkek öğrencilere göre kitap okumayı daha çok sevmektedir ve hem kız hem de erkek öğrenciler okumanın önemini yeterince kavramadıklarını kabul etmişlerdir. Benzer bir çalışmayı Özbay vd.(2008) yapmış ve Türkçe öğretmeni adayları içinde yer alan kız öğretmen adaylarının kitap okumayı erkek öğretmen adaylarına göre daha fazla sevdiğini ve kitap okuma alışkanlıklarının daha iyi olduğu sonucuna varmıştır.

Üniversite öğrencilerinin içinde öğretmen adaylarının okuma ilgi ve alışkanlıklarının niteliği çocuk ve gençlere örnek olmaları açısından kritik bir önem taşımaktadır. Üniversitelerin eğitim fakültelerinde okuyan öğretmen adaylarının okuma alışkanlıklarını belirlemek amacıyla pek çok çalışma yapılmıştır.

Öğretmen adaylarının okuma alışkanlığı üzerine yapılan bir başka araştırma da Batur ve arkadaşları (2010: 32-49) tarafından yapılmıştır. Çalışmada kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre kitap okuma alışkanlıklarının daha iyi olduğu tespit edilmiştir. Çalışmanın sonuçlarına göre genel anlamda öğrencilerin okuma alışkanlıklarının olumlu olduğu görülmektedir.

Bu çalışmada elde edilen sonuçlara göre; araştırmaya katılan Türkçe öğretmeni adaylarının kitap okuma alışkanlığına yönelik *sevgi, alışkanlık, istek, etki ve yarar* alt boyutuna ilişkin tutumları, cinsiyete göre manidar düzeyde bir farklılık göstermezken; *gereklilik* faktörüne göre manidar düzeyde farklılık göstermektedir. Bu durum okuma alışkanlığının bir gereklilik olarak algılanmasında erkek öğretmen adaylarının tutumlarının daha olumlu olduğunu göstermektedir. Bu bulgu Gömleksiz'in (2004b),

Özbay vd.nin(2008) yaptıkları çalışmalardaki verilerle paralellik göstermektedir. Yapılan çalışmalar cinsiyete göre okuma ilgilerinin değişiklik gösterdiği sonucu ile benzer niteliklere sahiptir (Saracaloğlu vd., 2003; Batur vd, 2010: 45; Arslan vd, 2009: 121; Odabaş vd, 2009: 459).

Türkçe öğretmen adaylarının sınıf düzeyine göre kitap okuma alışkanlığına yönelik tutumlarında manidar düzeyde bir farklılık yoktur. Sınıf düzeyine göre kitap okumaya yönelik tutumun en yüksek olduğu düzey ise 2. sınıfa devam eden öğretmen adaylarının olduğu gruptur. Buna sebep olarak eğitim fakültelerinin programlarının yoğunluğunun sınıf düzeyine göre farklı olması ve son sınıf öğrencilerinin KPSS'ye yönelik çalışmalarının artması gösterilebilir.

ÖNERİLER

Okuma alışkanlığının geliştirilmesinde eğitim belirleyici, dönüştürücü bir paya sahiptir. Kültüre dayalı eğitimi, okul başarısı ve hayat başarısını, temel okuryazarlık düzleminin üzerine çıkarmak gerekmektedir (Şirin, 2007: 106). Bunun için de okumanın önemi ilkokula gelindiğinde değil, çok daha öncesinde çocuklara aşılmanmaya başlanmalıdır. Okulöncesi dönemde yetişkinler tarafından anlatılan, okunan masal, öykü gibi anlatımlar çocuk-kitap etkileşimi açısından ilk olumlu adımların atılacağı dönemdir (Sever, 2007: 17). Aynı zamanda çocuğun yanında okuma eylemini gerçekleştiren bir anne baba olumlu rol-model olacaktır.

Model alma eğiliminde olan çocuk, okudukları ile kendisi arasında bir özdeşlik kurabilir. Bazılarının duygu, düşünce ve olaylar karşısındaki tutumlarını kendine mülk ederek hepsinden ortak bir çıkarıma varabilir. Böylelikle gözlemediği modellerin hepsinin farklı bir yanını benimsediğinde, ortaya aykırılıkları da bünyesinde barındıran, kendini tanımaya ve kendi olmaya çalışan, kişiliği gelişme aşamasında bir fert çıkar. Zaman içerisinde bütün bu farklılıkları hazmettiğinde ve gereken olgunluğa eriştiğinde ise kişiliğini oturtmuş olur. Bu nedenle okuduklarının çocuk gerçekliğine uygun ve onun girişimciliğini destekleyecek nitelikte olması önemlidir (Karakuş, 2012: 3).

Çok okumanın değil nitelikli okumanın gerekliliği öğrencilere aşılmalıdır. Temel dil becerilerini geliştirmeleri için öğrencilerden çokça kitap okumaları istenilmekte ve öğrenciler bu hedefe uygun olarak yönlendirilmektedirler. Okudukları kitapların edebî yönleri çok önemli olduğu gibi, bu kitaplarda verilen mesajlar da oldukça mühimdir. Çünkü eserin edebî dili kişinin estetik yönünün gelişmesine katkı sağlayıp dil gelişimini hızlandırırken, eserde verilmek istenilen mesajlara direk olarak kişilik gelişimini etkileyecektir. Hayatını yönlendirebilmek için doğru örneklerle karşılaşmayan ergen, zamanla kimlik bunalımına girebilmekte ve yaşı ilerlediği halde kişiliğini oturtamamış olduğundan çeşitli kişilik bozuklukları sergileyebilmektedir.

Üniversite öğrencilerinin okumayı sürekli ve düzenli olarak sürdürebilmesi için okuma alışkanlığına ilişkin olumlu tutumların geliştirilmesine yönelik şu önerilerde bulunulabilir:

1. Okuma alışkanlığının öğretmen adayları arasında geliştirilmesi için bu konu üniversitelerin senatolarında öğretim üyelerinin belirleyeceği ortak politikalarla daha etkin ve işler bir şekilde dönüştürülmeli böylece temel bir yapıyla ortak olarak hareket edilmelidir. Özetle üniversiteler bu konuda kendilerine ait bir okuma politikası oluşturmalı ve bunu denetimli bir sistemle kontrol ederek uygulamalıdır.

2. Okuma bilinci ve alışkanlığı kazanılması için özellikle eğitim fakültelerinin okumanın önemini kavramaya ilişkin derslere yer verilmeli, yıl içerisinde gerçekleştirilecek çeşitli seminer, sempozyum ve konferanslarla bu düşünce sürekli pekiştirilerek okuma alışkanlığın kazanılmasına ilişkin bilinç, dinamik bir unsura dönüştürülmelidir.
3. Ders kapsamında okumayı özendirici ödevlendirmeler yapılarak üniversite öğrencileri kitap okuma konusunda özendirilmelidir.
4. Üniversiteni bünyesinde okuma yarışmaları düzenlenmeli ve öğrencileri okumaya teşvik edilecek ödüllendirmeler yapılmalıdır.

KAYNAKLAR

- Aşıcı, M. (2005). Okul Çağında Dil Etkinlikleri "İlköğretim Yıllarında Okuryazarlık". İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Akçamete, G. (1989). Üniversite öğrencilerinin okumalarının değerlendirilmesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 22(2), 735-736.
- Arı, E.; Demir, M.K. (2013). İlköğretim bölümü öğretmen adaylarının kitap okuma alışkanlıklarının değerlendirilmesi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 1(1), 116-128.
- Arslan, Y.; Çelik Z.; Çelik E. (2009). Üniversite öğrencilerinin okuma alışkanlığına yönelik tutumlarının belirlenmesi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 26, 113-124).
- Aslantürk, E. ve Saracaloğlu, A. S. (2010). Sınıf öğretmenlerinin ve sınıf öğretmeni adaylarının okuma ilgi ve alışkanlıklarının karşılaştırılması. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(1), 155-176.
- Applegate, A. J., Applegate, M.D. (2004). The peter effect: reading habits of preservice teachers, *The Reading Teacher*, 57 (6), 554-563.
- Ataklı, A. (2000). Türkiye'de sınıf öğretmenlerinin okuma alışkanlığı üzerine görüşleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19, 20-28.
- Balcı, A. (2007). *Sosyal bilimlerde araştırma, yöntem, teknik ve ilkeler*. Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Bamberger, R.; Çev: Çapar, B. (1990). *Okuma alışkanlığını geliştirme*. Kültür Bakanlığı, Özkan Matbaacılık: Ankara.
- Batur, Z., Gülveren, H. ve Bek, H. (2010). Öğretmen adaylarının okuma alışkanlıkları üzerine bir araştırma: Uşak eğitim fakültesi örneği. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 3 (1), 32-49.
- Bilgin, N. (2006). *Sosyal bilimlerde içerik analizi, teknikler ve örnek çalışmalar*. İzmir: Siyasal Kitabevi.
- Bogdan, R.C., Biklen, S. K. (2003). *Qualitative research for education: An introduction to theorie sand methods* (4th Edition). Boston, MA: Allynand Bacon.

- Demirel, Ö. (2006). *Türkçe ve sınıf öğretmenleri için Türkçe eğitimi*. Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Dökmen, Ü. (1990). Lise ve üniversite öğrencilerinin okuma becerileri, ilgileri, okuma ve kütüphane kullanma alışkanlıkları. *Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 23 (2), 394-418.
- Dökmen, Ü. (1994) *Okuma becerisi, ilgisi ve alışkanlığı üzerine psikososyal bir araştırma*, İstanbul: MEB Yayıncılık.
- Esgin, A., Karadağ, O. (2000). Üniversite öğrencilerinde okuma alışkanlığı. *Popüler Bilim Dergisi*. 82, 19-23.
- Filiz, K. (2004). Gazi Üniversitesi beden eğitimi ve spor yüksekokulunda okuyan öğrencilerin meslekle ilgili okuma ve araştırma alışkanlıkları, *Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24 (2), 231-242.
- Gögüş, B. (1993). *İlköğretim okullarında Türkçe öğretimi ve sorunları, Türkçe öğretimine genel bir bakış*. Ankara: Türk Eğitim Derneği Yayınları.
- Gömleksiz, M. N. (2004a). Kitap okuma alışkanlığına ilişkin bir tutum ölçeğinin geçerlik ve güvenirliği. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 14 (2), 185-195.
- Gömleksiz, M.N. (2004b). Geleceğin öğretmenlerinin kitap okumaya ilişkin görüşlerinin değerlendirilmesi (Fırat Üniversitesi örneği). *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1 (1), 1-21.
- Karakuş, N. (2012). *Türkçe öğretiminde kaynak metin kullanımı*. Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Karasar, N. (2005). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Karasar, N.(2011). *Araştırmalarda rapor hazırlama*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Kavcar, C., Oğuzkan, F. ve Sever, S. (1998). *Türkçe öğretimi*. Ankara: Engin Yayıncılık.
- Konan, N.; Oğuz, V. (2013). Öğretmenlerin okuma alışkanlıkları. *KSÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, 10 (1), 105-119.
- Kurulgan, M. ve Çekerol, G. S. (2008). Öğrencilerin okuma ve kütüphane kullanma alışkanlıkları üzerine bir araştırma. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8 (2), 237-258.
- Mavi, H. F., Çetin, B. (2009). Beden eğitimi öğretmen adaylarının kitap okumaya ilişkin görüş ve tutumlarının değerlendirilmesi. *C.B.Ü. Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 4 (1), 1-11.
- Odabaş, H.; Odabaş, Y.; Polat, C. (2008). Üniversite öğrencilerinin okuma alışkanlığı: Ankara Üniversitesi örneği. *Bilgi Dünyası*, 9 (2), 431-465.
- ODTÜ (2000). ODTÜ Kitap Fuarında Bir Anket Çalışması, www.po.edu.tr/Duyuru/insan/9.htm18k, Haziran 10.

- Özbay, M. (2006). Okuma eğitiminde çevre faktörü. *EJER*, 24, 161-170.
- Özbay, M. (2007). *Türkçe özel öğretim yöntemleri II*. Ankara: Öncü Kitabevi.
- Özbay, M; Bağcı, H; Uyar Y. (2008). Türkçe öğretmeni adaylarının okuma alışkanlığına yönelik tutumlarının çeşitli değişkenlere göre değerlendirilmesi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 9 (15), 117-136.
- Sağlamtunç, T. (1990). Türkiye’de üniversite kütüphanecilik bölümlerinin 4. sınıf öğrencilerinin özgür (boş) zaman ders dışı okuma alışkanlıkları üzerine bir araştırma. *Türk Kütüphaneciliği*, 4, 3-21.
- Saracaloğlu, A.S., Bozkurt, N. ve Serin, O. (2003). Üniversite öğrencilerinin okuma ilgileri ve okuma alışkanlıklarını etkileyen faktörler, *Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 4(12), 149-157.
- Saracaloğlu, A. S., Yenice, N. ve Karasakaloğlu, N. (2006). Öğretmen Adaylarının iletişim ve problem çözme becerileri ile okuma ilgi ve alışkanlıkları arasındaki ilişki, *III. Uluslararası Öğretmen Yetiştirme Sempozyumu*, 4-5 Mayıs 2006, Çanakkale, 1-23.
- Sever, S. (1997). *Türkçe öğretimi ve tam öğrenme*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Sever, S. (2007). *Çocuk ve edebiyat*. Ankara: Kök Yayıncılık.
- Susar Kırmızı, F. (2008). Okuma (105-139). İçinde, Arslan vd. Etkinliklerle türkçe öğretimi. Bursa: Ekin Kitabevi.
- Susar Kırmızı, F. (2012). Öğretmen adaylarının kitap okuma alışkanlığına yönelik tutum ölçeği: geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Turkish Studies*, 7 (3), 2353-2366.
- Şirin, M. R. (2007). *Çocuk edebiyatı kültürü*. Ankara: Kök Yayıncılık.
- Tosunoğlu, M. (2002). Türkçe öğretiminde okuma alışkanlığı ve çocukların okuma eğilimleri. *Türk Dili*, (609), 547-563.
- Yalman M.; Özkan E. ve Kutluca T. (2013). Eğitim fakültesi öğrencilerinin kitap okuma alışkanlıkları üzerine betimsel bir araştırma: Dicle üniversitesi örneği. *Bilgi Dünyası*, 14 (2) 291-305.
- Yalınkılıç, K. (2007) Türkçe öğretmen adaylarının okumaya ilişkin tutum ve görüşleri. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 1(1), 225-241.
- Yavuzer, H. (2004). *Okul Çağı Çocuğu*, İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2005). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yılmaz, B. (2007). Okuma Kültürü ve Okullarda Uygulama Sorunları Toplantısı: *Okuma Alışkanlığı ve Öğretmen*. Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları.

- Yılmaz, B., Köse, E. ve Korkut, S. (2009). Hacettepe üniversitesi ve Bilkent üniversitesi öğrencilerinin okuma alışkanlıkları üzerine bir araştırma. *Türk Kütüphaneciliği*. 23 (1), 22-51.
- Yılmaz, Z. (2007). *Okuma kültürü ve okullarda uygulama sorunları toplantısı: Türkçenin öğretiminde yeni yaklaşımlar bağlamında okuma alışkanlığının kazandırılması*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.